

БЕОГРАД - На данашњи дан **1946. године** стрељан је Драгољуб Дража Михаиловић, командант Југословенске војске у Отаџбини (четнички покрет). У Други светски рат ушао као пуковник а избегличка влада му је доделила чин генерала, као и место министра војног. Учествовао је у ослободилачким ратовима 1912-1918. У међуратном периоду извесно време био је војни аташе у Прагу и Софији. Са групом истомишљеника одлучио се, након капитулације 1941. на отпор окупатору, што је започео половином маја 1941.



Бруталне одмазде које је спроводио окупатор временом су га приморале на тактичнији приступ, што ће имати за последицу да су се Британци и Американци временом (током 43. и посебно 44.) одлучили да подрже Партизански покрет (Народноослободилачка војска) који је предводио Јосип Броз Тито. Улазак Совјетских јединица у Србију у јесен 1944. означио је и слом Михаиловићевог покрета. ОЗНА (Одељење заштите народа - политичка полиција) ухапсила га је 12. марта 1946. Осуђен је с образложењем да је био сарадник окупатора и ратни злочинац. Председник САД Хари Труман одликовао га је Легијом части, постхумно 1948. Рехабилитован је одлуком скупштине Србије из 2004. којом су оба сукобљена покрета из Другог светског рата оцењена као покрети отпора.

**1918-** Убијен је руски цар Николај II Романов, последњи монарх Русије. Владвао је од 1894. до абдикације 1917. Био је последњи владар династије Романов која је владала од 1613. и од Русије је створила светску силу првог реда. Са супругом, петоро деце и послугом убијен је у Јекатеринбургу (у совјетско време Свердловск), на основу наредбе вође бољшевика Лењина, после чега су сви искасапљени и бачени у необележену гробницу. Канонизован је од стране Руске заграничне цркве а доцније и од стране патријаршије у Москви.



1453- У бици код Кастијона Французи су потукли Енглезе. Ова француска победа означила је крај Стогодишњег рата.

1762- Убијен је руски цар немачког порекла Петар III Фјодорович Романов, који је владао само неколико месеци. Био је на престолу од 5. јануара 1762. до 5. јула исте године, кад је збачен. Отрован је према налогу супруге, касније царице Катарине Велике. Дворском преврату је претходило незадовољство лабилним Петром III, које је кулминирало срамним окончањем седмогодишњег рата с Пруском, кад је пруски утицај постао пресудан у руској унутрашњој и спољној политици. Завереници су придобили царску гарду, Сенат и Свети синод Руске православне цркве и присилили цара на абдикацију, потом га ухапсили и отровали.

**1790-** Умро је шкотски економиста Адам Смит, најпознатији представник енглеске класичне политичке економије уз Дејвида Рикарда, чија се теорија о подели рада у економској литератури сматра класичном. Наглашавао је да у етици влада алтруизам, а у економији егоизам. Детаљно је приказао историју настанка новца, анализирао вредност и расподелу најамнине, профита и ренте, акумулацију капитала и разлику између производног и непроизводног рада.

**1793-** На гиљотини је погубљена жирондинка Шарлота Корде, која је четири дана раније убила лидера Монтањара (изразито лево најекстремније крило револуционара) и једног од вођа Француске револуција Жана Пола Марата.

**1804-** Београдску тврђаву су напустиле и побегле низ Дунав старешине турских Јаничара - дахије Аганлија, Кучук Алија, Мула Јусуф и Мехмед Фочић - који су претходно током сече кнезова поубијали највиђеније и најугледније српске прваке, што је био непосредан повод Првог српског устанка. Намера им је била да се дочепају Видина у данашњој Бугарској, али их је похватио Миленко Стојковић, један од вођа Првог српског устанка.

**1874-** Министарство просвете одобрило је Правилник (статут) Српског Лекарског друштва. Поред сталешких питања Друштво се бавило и стручним радом везаним за медицинске, здравствене и социјалне прилике у српском народу. Када је започело с радом Српско Лекарско друштво имало је девет редовних, једног почасног и 34 дописна члана из унутрашњости, као и 24 члана из других земаља, већином словенских у складу са тадашњим духом времена. Оснивачи су били: Аћим Медовић, Јован Машин, Ђорђе Клинковски, Јован Валента, Панајот Папакостопулос, Јосиф Хољец, Бернард Брил, Сава Петровић, Јулијус Ленк, Марко Полак, Владан Ђорђевић, Петар Остојић и зубни лекар Илија Ранимир. Убрзо су им се придружили и Јосиф Панчић и Младен Јанковић.

**1876-** Рођен је совјетски политичар и дипломата јеврејског порекла Меир Валах, познат као Максим Максимович Литвинов, шеф совјетске дипломатије од 1930. до 1939. После хапшења 1901. у затвору се придружио присталицама потоњег вође Октобарске револуције Лењина, а 1902. је побегао с робије и емигрирао у Швајцарску, где је 1903. и формално приступио бољшевицима, иступивши из "Иностране лиге руске револуционарне социјалдемократије". Од 1918. био је први представник совјетске владе у Великој Британији, а од 1921. заменик министра иностраних послова. Учествовао је у многим преговорима и често предводио совјетске делегације у иностранству, а од 1941. до 1943. био је амбасадор у САД.

**1899-** Рођен је амерички филмски глумац Џејмс Кегни, уметник несвакидашње енергије и експресивности, који је у жанру криминалистичког филма био персонификација "анђела гарава лица", фолклорног хероја епохе прохибиције и велике економске кризе. Филмови: "Државни непријатељ", "Грешников одмор", "Пролаз за пакао", "Хук гомиле", "Победник узима све", "Анђели гарава лица", "Сан летње ноћи", "Оклахома Кид", "Јенки Дудл Данди" (Оскар), "Крв на сунцу", "Бело усијање", "Цена славе", "Човек са хиљаду лица", "Један, два, три", "Регтајм".

**1912-** Умро је француски математичар, физичар и филозоф Жил Анри Поенкаре, који је

пре Алберта Ајнштајна засновао специјалну теорију релативности. Објавио је више од 500 математичких радова, изучавао је аналитичку и небеску механику, хидродинамику, астрономију, геодезију, теоријску и математичку физику. Створио је теорију аутоморфних функција, један је од оснивача топологије, развио је електромагнетску теорију светлости, електрицитета и оптике Џејмса Максвела, математичке методе у небеској механици и астрономији, дао критичку анализу космогонијских хипотеза. У филозофији се бавио теоријом науке, теоријом сазнања и општом методологијом. Објавио је 32 књиге. Дела: "Наука и хипотеза", "Вредност науке", "Наука и метода", "Нове методе небеске механике I-III".

**1917** - На таласу антинемачких осећања у Великој Британији током Првог светског рата, британска краљевска кућа променила је име Сакс-Кобург-Гота у Виндзор. Британска краљевска породица је немачког порекла па је тада њихово званично презиме промењено, а узели су ново по називу краљевске палате у близини Лондона.

**1928** - Умро је српски геолог Светолик Радовановић, члан Српске краљевске академије, професор Универзитета у Београду, министар. Реформисао је српско рударско и шумарско законодавство, а 1892. с геологом Јованом Жујовићем основао је Српско геолошко друштво. Као министар је донео прва правила рударско-братинске касе за осигурање рудара, установио недељно-празничне школе за шегрте и издао први годишњак рударског одељења министарства привреде. Дела: "Увод у геологију источне Србије", "О турсу", "Подземне воде", "Лијас код Рготине", "Лијас код Добре", "Црнајка с нарочитим обзиром на њен Догер", "Доњолијаска фауна са Вршке Чуке", "Келовеј код Вршке Чуке", "*Belemnites ferruginensis* нов. спец. из клауских слојева источне Србије", "О великом шаријажу у источној Србији".

**1928** - Рођен је Џо Морело, амерички џез бубњар, члан прослављеног квартета Дејва Брубeka. Морело је са Брубекoвим квартетом свирао нека од најзнаменитијих џез остварења свих времена, попут "Take Five". Њихов албум "Time Out" био је први џез албум који је продат у више од милион примерака. Био је проглашен за најбољег бубњара у избору часописа "Даунбит".

**1936** - Побуном трупа генерала Франциска Франка, у Мелиљи у Шпанском Мароку, против владе "Народног фронта" Мануела Асање, победника на изборима у фебруару 1936, почео је грађански рат у Шпанији у којем је погинуло око милион људи. Била је то реакција традиционалних структура Шпаније, деснице, аристократије и цркве на прокомунистичке и изразито антицрквене потезе Асањине владе. Уз помоћ нацистичке Немачке и фашистичке Италије монархисти су временом потукли присталице владе

"Народног фронта". У помоћ Републици су прискочили и добровољци (комунисти и анархисти великом већином) из целог света и формиране су интернационалне бригаде у којима је било и грађана тадашње Краљевине Југославије (око 1.500 људи). Франко је победио у пролеће 1939. Режим који је он устројио, изразито реакционаран, трајао је све до 1975. али је краљ Хуан Карлос кога је он припремао за преузимање власти и васпитавао, убрзо увео демократски поредак.

**1945**- Конференција великих сила победница у Другом светском рату о послератној будућности Европе почела је у бившој резиденцији пруских краљева и немачких царева у Потсдаму, поред Берлина. На скупу окончаном 2. августа 1945, совјетски лидер Стаљин, председник САД Френклин Рузвелт и премијер Велике Британије Винстон Черчил - којег је 28. јула заменио нови шеф британске владе Клемент Атли - одлучили су да Немачка буде потпуно демилитаризована. Забрањена је Националсоцијалистичка партија и прописано је да Немачка плати ратну одштету. Договорене су и територијалне промене у Источној Европи, укључујући исељавање такозваних судетских Немаца из Чехословачке, али и Немаца из других делова Источне Европе, попут Пољске. Упркос закључању у трајни мир, убрзо су дубока размимоилажења Истока и Запада изазвала хладни рат.

**1959**- Умрла је америчка певачица Били Холидеј, названа "краљицом џеза и блуза". Према музичким критичарима, још се ни један џез певач није приближио њеним интерпретацијама. Били Холидеј остала је до данас у много чему синоним за те области музичког стваралаштва. Била је и велики борац против расне сегрегације.

**1965**- Амерички бомбардери "Б-52", познати као "летеће тврђаве", из америчке пацифичке базе на острву Гуам, први пут су бомбардовали циљеве у Вијетнаму.

**1968**- Ирачку војну владу генерала Абдула Рахмана Мухамеда Арефа оборио је генерал Ахмед Хасан ел Бакр, који је постао председник Ирака, председник владе и председавајући Савета револуционарне команде.

**1973**- У Авганистану је бивши председник владе Сардар Мухамед Дауд Кан државним ударом збацио краља Мухамеда Захира Шаха и прогласио се за председника републике, чиме је после 40 година окончана Шахова владавина. Овај догађај означио је крај монархије у Авганистану.

**1975-** У орбити око Земље спојили су се совјетски и амерички васионски бродови "Сојуз 19" и "Аполо 18", а команданти летилица Алексеј Леонов и Том Стафорд руковали су се и разменили честитке, при чему је Рус говорио енглески а Американац руски.

**1976-** Индонезија је припојила бившу португалску колонију Источни Тимор и прогласила га 27. провинцијом, упркос противљењу матичног становништва које је, као последица вековне португалске управе, изразито католичко, док у Индонезији преовладава ислам.

**1979-** Диктатор Никарагве Анастасио Сомоса дао је оставку и побегао из земље, а власт је преузео левичарски Сандинистички покрет Данијела Ортеге.

**1987-** Француска је прекинула дипломатске односе са Ираном.

**1988-** Иран је безусловно прихватио резолуцију Уједињених нација о прекиду ватре, чиме је окончан осмогодишњи Ирачко-иранско рат.

**1994-** Бразил је на светском фудбалском првенству у САД освојио четврту шампионску титулу, што до тада никоме није успело.

1995 - Умро је аргентински аутомобилски ас Хуан Мануел Фанђо, петоструки светски шампион у "Формули-1". Био је првак света 1951, 1954, 1955, 1956. и 1957.

**1996-** Убрзо после полетања из Њујорка ка Паризу, изнад Атлантског океана је експлодирао амерички путнички авион "Боинг 747", што није преживео нико од 230 људи у њему. Исламска терористичка организација "Покрет за исламске промене", која је претходно истог месеца подметнула експлозију у којој је у Саудијској Арабији погинуло 19 америчких војника, посредно је преузела одговорност, али вишемесечна истрага није поуздано утврдила узрок експлозије.

**1998-** Џиновски таласи - цунами - изазвани снажним земљотресом у пацифичком

подморју збрисали су с лица земље шест села на северозападној обали Папуе Нове Гвинеје, усмртивши више од 3.000 људи.

**1998**- На конференцији у Риму усвојен је Римски статут, чиме је омогућено оснивање Међународног кривичног суда. Идеја конференције у Риму на којој је усвојен статут суда била је да свака земља донесе законе на основу којих би било могуће судити и политичарима и високим официрима уколико почине злочине. Међународни кривични суд у Хагу устројен је четири године доцније.

**2000** - Башар ел Асад формално је проглашен председником Сирије, наследивши преминулог оца Хафеза који је том блискоисточном земљом владао три деценије.

**2003**- У Киншаси, главном граду Демократске Републике Конго (бивши Заир) свечано су положила заклетву четири потпредседника прелазне владе, укључујући двојицу вођа дотадашњих устаничких покрета, чиме је окончан петогодишњи грађански рат у ком је страдало чак три милиона људи.

**2005**- Влада у Џакарти и сепаратистички побуњеници из провинције Аће на најзападнијем индонежанском острву Суматри, постигли су споразум о успостављању мира после скоро три деценије сукоба у којима је погинуло око 15.000 људи

**2005**- Умро је бивши премијер Велике Британије сер Едвард Хит, за чијег је мандата од 1970. до 1974, Британија је ушла у Европску економску заједницу, данашњу Европску унију.

**2006**- Умро је амерички писац Мики Спилејн, аутор серије романа о приватном детективу Мајку Хамеру. Рођен је 1918. у Бруклину (Њујорк). Спилејново писање се некада сматрало шокантним и превише слободним. Његове књиге су продате у више од сто милиона примерака широм света, а на основу њих је снимљено мноштво филмова и телевизијских серија.

**2006**- Најмање 55 људи је погинуло, а 58 рањено у експлозији аутомобила бомбе на

пијаци у ирачком граду Махмудији, 30 километара јужно од Багдада.

**2006-** У Индонезији је у цунамију 525 људи изгубило живот а 160 се воде као нестали, док је око 54.000 људи остало без крова над главом. Земљотрес јачине 7,7 степена Рихтерове скале погодио је индонежанско острво Јава, као и престоницу Џакарта, али је покренуо и цунами који је погодио јужне плаже западне Јаве. Епицентар првог земљотреса био је у Индијском океану, јужно од Пангандарана, града на западном делу Јаве, око 150 километара јужно од Џакарте.

**2007-** Умро је глумац Михаил Канонов, народни уметник Русије. После завршетка Позоришне академије 1963. године био је члан московског "Малог театра" да би затим прешао у филмски студио "Максим Горки". Канонов је играо у више од 50 филмова, дебитовао је у филму Ивана Пирјева "Заједнички друг", а публика га је упамтила по филмовима "Почетак", "Андреј Рубљов", "Велика промена", "Збогом и опрости". Последњу улогу одиграо је у телевизијској серији "У првом кругу" снимљеној према роману Александра Солжењицина.

**2008.-** Тужилаштво за ратне злочине Србије поднело је захтев за спровођење истраге против Фатмира Љимаја и још 27 припадника терористичке тзв. Ослободилачке војске Косова. Осумњичени се терете да су од јуна до октобра 1998. на подручју општина Липљан, Штимље и Глоговац на Косову и Метохији, делујући у саставу тада формиране 121. бригаде тзв. ОВК, противправно затворили 35 цивила, од којих су 22 лишили живота. Хашки трибунал је крајем 2005. године ослободио Фатмира Љимаја кривице због злочина.

**2009-** Умро је Лешек Колаковски, пољски филозоф. Светски углед стекао је радовима из области историје филозофије, доктрине либерализма и историје религијских идеја. Студије филозофије је завршио на Универзитету у Лођу а са катедре за филозофију Варшавског универзитета избачен је после протеста студената 1968. Од 1970. предавао је на Оксфордском универзитету, а потом и на престижним универзитетима у САД. Његова најпознатија дела су: "Главни правци марксизма", "Разговори са ђаволом" и "Култура и фетиши". Његов есеј "Тезе о нади и безнађу" био је својеврсни манифест пољских антикомуниста.

**2009-** Умро је Меир Амит, израелски генерал, политичар, обавештајац. Предводио је Мосад од 1963. до 1968. године и такође се налазио на челу обавештајне гране



израелске армије. Њему се приписује успех обавештајног рада који је допринео победи Израела у шестодневном рату 1967. као и низ других успеха попут мировног споразума са Египтом. Након војне службе, био је министар транспорта и комуникација.

**2009**- Умро је Волтер Кронкајт амерички новинар. Био један од најцењенијих радио/ТВ новинара на свету, дугогодишњи уредник Си-Би-Ес-а, својевремено проглашен "човеком којем се највише верује у Америци".

**2014** - Малезијски путнички авион са 298 путника и чланова посаде који је летео из Амстердама за Куала Лумпур, оборен је у Доњецој области на истоку Украјине, где су вођене борбе снага украјинских власти и проруских побуњеника. Нико од путника није преживео.

**2014** - Умро је немачки сликар Ото Пине познат по колоритним сликама и гигантским скулптурма на отвореном. Његови радови су изложени у више од стотину галерија и музеја широм света, а приказани су и на Олимпијским играма у Минхену 1972. године.

(Агенције)